

Rapport 2022:12

Försäkring mot höga sjuklönekostnader – Påverkades sjukfrånvaron av de ändrade reglerna 2015?

Caroline Hall, Erica Lindahl och Linus Liljeberg vid IFAU undersöker hur anställdas korttidssjukfrånvaro påverkades av att företag fick en förbättrad försäkring mot höga sjuklönekostnader.

Arbetsgivarna betalar ut sjuklön under de anställdas två första sjukfrånvaroveckor, det så kallade sjuklöneansvaret. Om arbetsgivarnas kostnader blir mycket höga får de ersättning från staten, ett högkostnadsskydd som fungerar som en slags försäkring.

Ändrade regler 2015

Hall, Liljeberg och Lindahl undersöker hur privatanställdas korttidssjukfrånvaro påverkades när högkostnadsskyddet förbättrades 2015.

De nya reglerna innebar att arbetsgivarnas kostnader för hög sjukfrånvaro minskade. Framförallt fick mindre och medelstora företag i och med reformen ett mer generöst högkostnadsskydd i förhållande till större företag. Samtidigt automatiserades utbetalningarna, vilket förmodligen var en viktig förändring för framförallt mindre företag då arbetsgivare inte längre behövde avsätta resurser för att ansöka om ersättning.

Ett syfte med de nya reglerna var att företag skulle våga anställa personer med en högre risk för sjukfrånvaro. Samtidigt kan dock ett bättre skydd minska arbetsgivarnas incitament att förebygga sjukfrånvaro bland sina anställda.

En jämförelse av företag i olika storlek

Hall m.fl. jämför antal sjuklönedagar före och efter reformen i cirka 6 300 privata företag. Företagen och deras anställda följs fram till 2019, fyra år efter reformen.

Små företag med i genomsnitt 15 anställda och medelstora företag med i genomsnitt 38 anställda jämförs med en kontrollgrupp som består av de största företagen som påverkades minst av reformen.

Jämförelsen görs med hjälp av en regressionsmodell där man kan kontrollera för en rad faktorer som har betydelse för sjukfrånvaron. Metoden kan kallas skillnad i skillnader (difference in differences).

Analysen bygger på registerdata i kombination med uppgifter från *Konjunkturstatistik över sjuklöner* som samlas in av SCB för ett urval av företag.

De anställda i datamaterialet har något lägre utbildning och är något yngre jämfört med samtliga anställda i privat sektor. Andelen kvinnor är också något lägre.

Ökad korttidssjukfrånvaro i medelstora men inte i små företag

Efter reformen ökade den korta sjukfrånvaron något bland anställda i medelstora företag. Ökningen beror på att de som nyanställdes efter reformen hade en högre sjukfrånvaro jämfört med vad nyanställda på företag av motsvarande storlek hade innan reformen.

I de minsta företagen förändrades inte den korta sjukfrånvaron alls till följd av reformen.

Företagens rekryteringsbeteende förändrades inte

Ett uttryckligt mål med det mer förmånliga högkostnadsskyddet var att mindre företag skulle våga anställa personer med en högre risk för sjukfrånvaro. Hall m.fl. finner inga tecken på att företagens anställningsbeteende förändrades. De som anställdes före och efter att det förbättrade högkostnadsskyddet infördes hade ungefär samma egenskaper, till exempel liknande ålder och sjukskrivningshistorik.

Orsaken till att nyanställda på medelstora företag ändå var mer sjukfrånvarande efter reformen kan författarna inte svara på med tillgängliga data. Det skulle kunna bero på en förändrad kultur eller kommunikation kring frånvaro på arbetsplatsen och att detta påverkade de nyanställda mest.

Färre kollegor som kan täcka upp vid sjukfrånvaro i små företag

Enligt nationalekonomisk teori ska sjukfrånvaron stiga då försäkringsvillkoren förbättras. Men de små företagen påverkades inte.

Anställda i mindre företag är generellt mindre sjukfrånvarande än anställda i större företag. En bidragande förklaring är att de som jobbar på små företag generellt har färre kollegor som kan täcka upp vid sjukfrånvaro, vilket leder till ett större produktionsbortfall när de väl är sjukfrånvarande.

Ett större produktionsbortfall vid frånvaro kan i sin tur innebära att både arbetstagare och arbetsgivare i små företag anstränger sig mer för att undvika frånvaro.

Detta skulle kunna förklara varför de förbättrade försäkringsvillkoren inte verkar ha gett upphov till någon beteendeförändring i de minsta företagen.

Om rapport 2022:12

IFAU-rapport 2022:12 ”Försäkring mot höga sjuklönekostnader - Påverkades sjukfrånvaron av de ändrade reglerna 2015?” är skriven av Caroline Hall, Erica Lindahl och Linus Liljeberg, samtliga vid IFAU. Rapporten är en sammanfattning av Working paper 2022:14 ”Firm responses to a more generous insurance against high sick pay costs”.

Läs gärna också:

Sjukfrånvaro och anställningar till unika positioner IFAU-rapport 2015:22

Arbetsplatsstorlek och sjukfrånvaro IFAU-rapport 2012:28

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om din organisation vill prenumerera på tryckta exemplar, skicka dina kontaktuppgifter till ifau@ifau.uu.se. Ange ”prenumeration RIK” i ämnesraden.